

Τὸν κύκλο τῶν εἰσηγήσεων ἀνοίξε ὁ Πανιερώτατος Μητροπολίτης Λεμεσοῦ Ἀθανάσιος μὲ τὸ εἰσαγωγικὸ θέμα: «Ὁ Ὁρθόδοξος μοναχισμὸς καὶ σύγχρονες μορφές τῆς Μοναχικῆς Πολιτείας».

Ὁ Πανιερώτατος ἔθεσε ὡς βάση τῆς εἰσηγήσεώς του τὸ ἀφετηριακὸ ἀλλὰ καὶ καθοριστικὸ γεγονὸς τῆς θείας ἐνανθρώπησης τοῦ Υἱοῦ καὶ Λόγου τοῦ Θεοῦ γιὰ τὴ σωτηρία τοῦ κόσμου. Ἀκολούθως ἐπικέντωσε τὴν προσοχή του στὸ γεγονὸς ὅτι «ἀληθὴς μοναχὸς ἐστίν, ὁ μὴδὲν ἔχων ἐν τῷ παρόντι βίῳ, εἰ μὴ τὸν Ἰησοῦν μόνον».

Παράλληλα ἔδωσε μεγάλη σημασία στὸ μοναστικὸ πρόγραμμα, διευκρινίζοντας ὅτι, στὴν ἀρχὴ ἡ σωματικὴ γυμνασία εἶναι εὐκόλη, στὴ συνέχεια ὅμως, κατὰ τὴν ὥρα τῶν πειρασμῶν, ἡ ζωὴ τοῦ μοναχοῦ ἀγγίζει τὶς πύλες τοῦ Ἄδῃ. Στὴν κατάσταση αὐτὴ χρειάζεται ἐντονὴ προσευχή, σὰν ἐκείνη τοῦ Ἰωῆ εὐρισκομένου, μόνου μὲ τὸν μόνον, στὴν κοιλία τοῦ κοιτοῦ καὶ τῶν ἄλλων προφητῶν, οἱ ὁποῖοι ἐβίωναν τὴν Θεοεγκατάλειψη καὶ ταυτόχρονα δέχονταν πλούσια τὴ χάρη τοῦ Θεοῦ νὰ τοὺς ἐπισκέπτεται καὶ νὰ τοὺς ἐξάγει ἐκ λάκκου κατωτάτου.

Στὴ συνέχεια παρουσίασε τὴν εἰσαγωγικὴ του ἐπίσης εἰσηγήσιν ὁ Πρωτ. Καθηγητὴς Ἰωάννης Σκιαδαρέσης, μὲ θέμα «Ἑρμηνευτικὴ προσέγγισις τοῦ Ματθαίου 19,11-12: οὐ πάντες χωροῦσιν τὸν λόγον τοῦτον ἀλλ' οἷς δέδοται... ὁ δυνάμενος χωρεῖν χωρεῖτω».

Ὁ εἰσηγητὴς παρουσίασε ἀρχικά, ἐν ὀλίγοις, τὴ σύγχρονη (Καθολικὴ καὶ Προτεστάντικη) προβληματικὴ τῶν δύο αὐτῶν στίχων καὶ ἀκολούθως, κάνοντας χρῆσιν τῆς Ὁρθόδοξης ἐρμηνευτικῆς, τόνισε ὅτι μὲ τὰ λόγια αὐτά, ἀναφερόμενα στὴν παρθενικὴ ζωὴ, ὁ Χριστὸς δὲν ἀποκηρύσσει «τὴν παραμυθία» τοῦ κόσμου τούτου, τὸν γάμο, ἀλλὰ «προτίθησιν» (= βάζει πρώτη) τὴν παρθενία, τὸν ὑπὲρ τὴν φύσιν χαρισματικὸν τρόπο ζωῆς, ποὺ εἶναι δωρεὰ τοῦ Θεοῦ. Ἡ παρθενία λογίζεται καὶ πρέπει νὰ εἶναι ἐπιστροφή τοῦ ἀνθρώπου στὴν προπρωτική, παραδείσια ζωὴ, στὴν ἀπουσία τοῦ ἡδονικοῦ καὶ τοῦ ἐγωπαθοῦς. Υἱοθέτησις καὶ λαχτάρα γιὰ τὴ ζωὴ τῶν ἀγγέλων, «οἱ ὁποῖοι χιλιάδες καὶ μυριάδες ὄντες ...οὐδεὶς τούτων ἐκ διαδοχῆς γέγονεν καὶ τόκων ...».

Ὁ εἰσηγητὴς ἐπεσήμανε ὅτι ἡ παρθενία δὲν εἶναι ὀρθολογισμὸς ἀλλὰ δύναμις Θεοῦ, δὲν ἐπαρκεῖ ὅμως. Ἀναγκαῖα εἶναι καὶ ἡ ἀνθρώπινη συνέργεια. Ἐπιβάλλεται ἀπαραιτήτως νὰ συνοδεύεται ἀπὸ τὸ μεγάλο χορὸ τῶν ἀρετῶν, ποὺ δεόν νὰ κοσμοῦν τὴν παρθενία στὴν ἐνθαδικὴ ζωὴ τοῦ ἀνθρώπου.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Προικοννήσου κ. Ἰωσήφ ἀνέπτυξε τὴν εἰσηγήσιν μὲ θέμα: «Ὁ Μητροπολίτης Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κυρὸς Νικηφόρος, ὅπως τὸν ἔζησα».

Σ' αὐτὴν παρουσίασε, μὲ πολὺ ἐπιτυχία, τὸν ἄριστον ἱεροκλήρικα καὶ ἀπλὸν λειτουργὸ π. Νικηφόρο. Ὑπενθύμισε συγκλονιστικὰ στιγμιότυπα ἀπὸ τὴ ζωὴ τοῦ μακαριστοῦ καὶ μετέφερε τὶς, ἐπὶ διετίαν καὶ πλέον, ἐμπειρίες ποὺ ἀπεκόμισε ὅταν, ὡς ἱεροκλήρυξ, συνεργάστηκε λίαν ἀγαστῶς μαζί του. Ὁ Σεβ. μνημόνευσε ἐκτενῶς τὴν ὑποδειγματικὴ ἀνιδιοτέλεια καὶ τὴ συγχωρητικότητά τοῦ χαρακτήρα του, τὴν αὐστηρὴ ἐγκράτεια τοῦ ἀσκητικοῦ του βίου καὶ τὴν ἀμέριστη πατρικὴ ἀγάπη πρὸς τὸ ποίμνιο του.

Ὁ μακαριστὸς διακρινόταν γιὰ τὴν ἀποστολικὴ ἀπλότητα, τὴ λιτότητα τοῦ βίου του, τὴν ἱεροπρέπεια καὶ τὴ βαθεὶα συμπόνια του γιὰ κάθε πονεμένο ἄνθρωπο. Κυρίως οἱ ἀσθενεῖς τῆς Λευκάδος, τοὺς ὁποῖους ἐπισκέπτονταν ὁ ἴδιος συχνὰ στὸ Νοσοκομεῖο καὶ οἱ γέροντες τοῦ Γηροκομεῖο ἦταν οἱ χῶροι ὅπου κατ' ἐξοχὴν ἀνάπαυαν, μετὰ τοὺς χώρους τῆς λατρείας, τὸν μακαριστὸ γέροντα.

Ἡ Ὀσιολογιώτατὴ Γερόντισσα Εὐφημία, Καθηγουμένη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Παντοκράτορος Κερκύρας, ἀνέπτυξε τὸ θέμα «Πολύκαρπος Βαγενᾶς, ὁ Μητροπολίτης Κερκύρας καὶ Γεροντάς μας» (1924-1984).

Ἡ Γερóντισσα τόνισε ὅτι ὁ μακαριστὸς ἀναλώθηκε ἀπὸ τὰ νεανικά του χρόνια στὴν προσφορὰ τοῦ ζωηφόρου μηνύματος τοῦ Σταυροῦ καὶ τῆς Ἀναστάσεως.

Ἀφότου συνδέθηκε μὲ τὸν Γέροντά του, τὸν Μακαριστὸ Μητροπολίτη Λήμνου Διονύσιο, μετέπειτα Σταγῶν, ἔβαλαν σὰν στόχο νὰ πραγματώσουν μαζί τὴν πρωτοχριστιανικὴ κοινωνία τῆς ἀπλότητος καὶ τῆς ἀγάπης. Στὴν Ἱ. Μονὴ Φανερωμένης Λευκάδος ἔγινε ἡ κουρά του σὲ Μοναχό.

Ἡ εἰς διάκονον Χειροτονία του ἔγινε τὴν ἡμέρα τῆς ἐορτῆς τοῦ ἁγ. Μεγαλομάρτυρος Εὐσταθίου (20 Σεπτεμβρίου 1956). Μὲ τὴ χειροτονία του σὲ πρεσβύτερο (7 Ὀκτωβρίου 1956) χάρισε ὅλη τὴν πατρικὴ περιουσία του στὴν Ἱεραποστολικὴ κίνησι τῆς πατρίδας του.

Καθαγίασε τὴν ὑπαρξή του μὲ τὴν ἄσκησι τῆς παρθενίας καὶ τῆς ὑπακοῆς καὶ ἔχυνε μυστικὰ ἰδρώτες καὶ αἷμα, χωρὶς νὰ ὑποχωρεῖ στὴν ἀνάπαυσι του σαρκίου, παρὰ τὶς ἀσθενείες του.

Ἀγάπησε τὴν ἀφάνεια, τὸ ἀθόρυβο καὶ ταπεινό. Χώρεσε, ἐν Χριστῷ, τοὺς πάντες στὴν καρδιά του.

Καὶ ὡς Ἐπίσκοπος Κερκύρας πρόσφεροντας μετάνοια γι' αὐτοὺς, ποὺ τοῦ ἐμπιστεύθηκε ὁ Θεὸς καὶ φροντίζοντας μὲ ὑπομονὴ καὶ ἀγάπῃ τὶς ἀμαυρωμένες εἰκόνες του, τοὺς ἔφερνε στὴν εἰρήνῃ τοῦ Θεοῦ.

Ἐπολιτεύθη διακριτικά, ἄλλοτε ἐκφράζοντας μὲ συγκατάβασιν καὶ ἄλλοτε τέμνοντας μὲ τὴ μάχαιρα τοῦ πνεύματος, χωρὶς ἴχνι παγερότητας, ἠθικιστικῆς νοοτροπίας ἢ ἐξουσιαστικῆς ἐπιβολῆς.

Ἡ θερμὴ τῆς ἀγάπης του γιὰ τὸν Θεὸ καὶ γιὰ τὸν ἄνθρωπο τὸν ἔκανε θεῖο παρανάλωμα. Ψωμὶ Χριστοῦ ψημένο στὴν ἀνθρακιά τοῦ Παναγίου Πνεύματος, γιὰ νὰ χορτάσουν ὅλοι οἱ πεινασμένοι, δὲν λογάριζε παρὰ τὰ ἀπανωτὰ ἐμφράγματα, τὸν πολλαπλασιασμό τῶν φορτίων του καὶ κατὰ τὶς ἡμέρες τῆς τοποτηρηθείας του στὴ διχασμένη Κεφαλλονιά. Τὴν εἰρήνευσε μὲ αὐτὸ ποὺ ὁ ἴδιος ἦταν.

Ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμ. Ἀστέριος Χατζηνικολάου, Προϊστάμενος τῆς Ἀδελφότητος τῶν Θεολόγων «Ὁ Σωτήρ», εἰσηγήθηκε τὸ θέμα: «Ἡ πνευματικότης καὶ τὸ ἔργο τῶν Ἀρχιμανδριτῶν π. Θεοδώρου Μπεράτη καὶ π. Καλλιστράτου Λυράκη», οἱ ὅποιοι ὑπῆρξαν μέλη τῆς Ἀδελφότητος Θεολόγων «Ὁ Σωτήρ».

Οἱ ἐν λόγῳ Ἀρχιμανδρίτες ἐδέχθησαν τὴ μοναχικὴ κουρά εἰς τὴν Ἱερά Μονὴ Φανερωμένης Λευκάδος καὶ τὴ χάρι τῆς ἱερωσύνης ἀπὸ τὸν ἀείμνηστο Μητροπολίτη Λευκάδος καὶ Ἰθάκης κυρόν Δωρόθεον (Παλλαδινόν).

Ὑπηρετήσαν τὴν Ἐκκλησίαν μὲ ἀποστολικὴ ἀπλότητι καὶ ἀφοσίωσι στὴν κλήσι τοῦ Θεοῦ, ὡς ἱεροπρεπεῖς λειτουργοί, φωτισμένοι πνευματικοὶ καθοδηγητὲς καὶ φλογεροὶ ἱεροκήρυκες.

Συγχρόνως ἔζησαν τό μοναχικὸ ἰδεῶδες, ζῶντας ἐν παρθενίᾳ, ἀκτημοσύνῃ, καὶ ὑπακοῇ εἰς τὴν Ἀδελφότητά τους καὶ πληροφορήσαντες τὴν διακονίαν τους, ἐξεδήμησαν πρὸς Κύριον εἰς βαθὺ γῆρας, πλήρεις ἔργων ἀγαθῶν, ἀγώνων μοναχικῶν καὶ ἱεραποστολικῶν κόπων.

Ὁδευσαν πρὸς τὴν πέραν τῶν ὁρίων τοῦ κόσμου τούτου ζωὴν, μὲ τὴν ἐλπίδα τῆς ἀναστάσεως καὶ τῆς αἰωνίου ἀναπαύσεως, τῆς ἀρρήτου χαρᾶς καὶ ἀφάτου δόξης τῆς θείας Βασιλείας.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Κεφαλληνίας κ. Δημήτριος ἀνέπτυξε μὲ πολὺ ἐπιτυχίαν τὸ θέμα «Ὁ ὁσιος Γέροντας Ἰάκωβος Τσαλίκης».

Ὁ Σεβασμιώτατος θεμελίωσε τὴ σκιαγράφησι τοῦ ὁσίου βιωματικά, στηριχθεὶς σὲ προσωπικὲς

ἐμπειρίες καὶ θαυμαστὰ γεγονότα ποὺ ἔζησε κοντὰ στὸν Γέροντα, χωρὶς, ὅπως χαρακτηριστικὰ ἐπισήμανε, νὰ προβεῖ σὲ ἀξιολογικὲς κρίσεις καὶ χαρακτηρισμούς.

Ὁ Ἱερομόναχος Λουκάς Γρηγοριάτης ἀνέπτυξε τὴν εἰσήγηση «Ὁ Γέροντας Γεώργιος Καψάνης ὡς πνευματικὸς πατήρ».

Ὁ εἰσηγητὴς παρουσίασε τὰ χαρίσματα τοῦ μακαριστοῦ Καθηγουμένου τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Γρηγορίου, τὰ ὁποῖα εἶχαν ὡς ρίζα τὴν πηγαῖα ἀγάπη, μὲ τὴν ὁποία τὸν ἐπροίκισε ὁ Θεός.

Ὁ π. Γεώργιος ἀνέπτυξε μιὰ ποιμαντικὴ δραστηριότητα, ποὺ δικαίως μπορεῖ νὰ ὀνομασθεῖ «Ποιμαντικὴ τῆς θεώσεως».

Σὲ ὅλες τὶς ἐκφάνσεις τῆς ποιμαντικῆς του, τὸν διέκρινε ἡ ταπείνωση καὶ ἡ διάκριση. Ὡς νέος λαϊκὸς θεολόγος, ἐπιδόθηκε μὲ ζῆλο στὴν ποιμαντικὴ τῶν νέων καὶ τῶν φυλακισμένων.

Ὡς κληρικὸς καὶ κατόπιν ὡς ἡγούμενος στὸ Ἅγιον Ὅρος, ἀνέπτυξε μιὰ ποιμαντικὴ μὲ χριστοκεντρικὸ καὶ ἐκκλησιαστικὸ χαρακτήρα, ὅπως αὐτὸ προκύπτει ἀπὸ τοὺς ἱερούς Κανόνες τῆς Ἐκκλησίας.

Ὡς στόχο ἔθεσε τὴν κατὰ Χριστὸν ὠρίμανση, καὶ ὡς μέθοδο τὴν ὑπακοὴ στὶς ἐντολὲς τοῦ Χριστοῦ. Μὲ ἐκκλησιολογικὴ ὠριμότητα καὶ δογματικὴ ἀκεραιότητα στάθηκε ἀπέναντι σὲ ποικίλα ποιμαντικὰ προβλήματα.

Μὲ κόπους, θυσίες, ὑπομονὴ καὶ ἀνιδιοτέλεια σήκωσε τὶς ἀδυναμίες τῶν πνευματικῶν του τέκνων. Οἰκονομοῦσε καὶ ἐπιτιμοῦσε μὲ ἀγάπη καὶ διάκριση.

«Δὲν μπορεῖς νὰ ἐπιτιμήσεις κάποιον, ἐὰν πρῶτα δὲν τὸν ἐπαινέσεις», ἔλεγε. Νουθετοῦσε κατ' ἰδίαν καὶ σὲ κοινὲς συνάξεις. Προτεραιότητα ἔδιδε στὴν ἐν Χριστῷ ἐνότητα τοῦ Κοινοβίου.

Μὲ τὴν ποιμαντικὴ του ἀγκάλιασε ἐπίσης τὴν ἐξωτερικὴ ἱεραποστολή, ἀλλὰ στὴν ὥριμη ἡλικία του ἀφιερώθηκε, κυρίως, στὴ στήριξη τοῦ γυναικείου Μοναχισμοῦ.

Στὴ συνέχεια ἡ Ὁσιολογιωτάτη Γερόντισσα Φιλοθέη, Καθηγουμένη Ἱεροῦ Ἡσυχαστηρίου Πανοράματος Θεσσαλονίκης, ἀνέπτυξε τὸ θέμα «Ταπεινὲς καὶ γενικευμένες ἐμπειρίες καὶ μαρτυρίες γιὰ τὴν προσωπικότητα τοῦ Γέροντος Συμεὼν Κραγιόπουλου».

Ὁ π. Συμεὼν Κραγιόπουλος, εἶπε ἡ Γερόντισσα, ἦταν ὁ ἄνθρωπος ποὺ ἔζησε τὴν ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας μέσα ἀπὸ τὰ χαρακτηριστικὰ χαρίσματά του τῆς ἀφάνειας, τῆς ταπείνωσης καὶ τῆς σιωπῆς.

Αὐτὸ φαίνεται μέσα στὴν ἐξηντάχρονη διδασχὴ του, ὅπως αὐτὴ ἔχει διατυπωθεῖ σὲ σαράντα περίπου μέχρι τώρα βιβλία. Στοχεύοντας στὸ «λάθε βιώσας», ἔζησε ὡς ἄγνωστος μεταξὺ ἀγνώστων καὶ γνωστῶν μὲ τὴν πεποίθηση ὅτι εἶναι μὴ ὢν.

Ἀποσυρμένος ἐκεῖ στὴν ἔρημο τοῦ κόσμου, στὸ ἀνδρῶο Ἡσυχαστήριό τοῦ Πανοράματος «Ἡ Ἁγία Τριάς», μακριὰ ἀπὸ τὸν φακὸ τῆς δημοσιότητας, ζοῦσε τὴ σῶζουσα μοναξιά, ἐνῶ ταυτόχρονα ἡ πλατιά ἀπὸ ἀγάπη καρδιά του ἀγκάλιαζε ὁλόκληρὴ τὴν ἀνθρωπότητα.

Ὅλα τὰ χαρίσματα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος ἦταν συνυφασμένα μὲ τὴν πολυδιάστατη καὶ ἀνεξιχνίαστη προσωπικότητα τοῦ πατρός, καθόσον κέντρο τῆς ζωῆς του ἦταν ὁ Χριστός.

Ἡ χριστομίμητη ταπείνωσή του καὶ ἡ σπάνια διάκρισή του ἦταν τὸ θεμέλιο ὅλων τῶν ἀρετῶν του.

Ἐκεῖνο ὅμως ποὺ τὸν διέκρινε πρὸς τὰ ἔξω ἦταν ἡ ἀγιοπνευματικὴ διδασχὴ τοῦ καὶ ἡ φιλάνθρωπη ἐξομολόγησις.

Ὁ λόγος τοῦ ἦταν ἀπέριτος καὶ ἀνεπιτήδευτος, γιατί δὲν κήρυττε ὡς ἀκαδημαϊκὸς διδάσκαλος, ἀλλὰ μετέδιδε στοὺς πιστοὺς τὴ γνήσια ἀλήθεια τῆς Ἐκκλησίας, μέσα ἀπὸ τὴ δική του πάντοτε βιωματικὴ ἐμπειρία.

Ὡς πρὸς τὴν ἐξομολόγησις, μὲ τὸ ἐξαιρετικὰ ἀνεπτυγμένο διορατικὸ καὶ προορατικὸ χάρισμα, τὸ ὁποῖο ἀπέκρυπτε ἐπιμελῶς καὶ μὲ τὶς εἰδικὲς γνώσεις ποὺ κατεῖχε γύρω ἀπὸ θέματα Ψυχολογίας βάθους καὶ Νηπτικῶν πατέρων, εἶχε τὴν ἱκανότητα νὰ ἐκμαιεῖ τὰ ἀπωθημένα βιώματα τῆς ψυχῆς μὲ πολλὴ ἀγάπη, πολλὴ λεπτότητα καὶ σπάνια διάκρισις, γιατί σεβόταν ὑπερβολικὰ τὴν ἐλευθερίαν τῆς ψυχῆς, μὲ ἀποτέλεσμα ὅλοι νὰ ὁμολογοῦν ὅτι κάποιος τοὺς κατάλαβε, κάποιος τοὺς πόνεσε, τοὺς ἀγάπησε καὶ τοὺς δέχτηκε, ἔτσι ὅπως ἦταν.

Ἡ ζωὴ τοῦ πατρὸς θὰ μείνει γιὰ πάντοτε κρυμμένη ὡς ἱστορία καὶ θὰ συνεχίζεται μόνο ὡς ζωὴ θεανθρώπινη, ὡς ζωὴ ἐν Χριστῷ, διότι ἡ μεγαλύτερη ἀρετὴ τοῦ ἦταν νὰ καλύπτει τὴν ἀρετὴ τοῦ.

Ὁ π. Συμεὼν ἦταν ὁ γέροντας τοῦ μέτρου. Κατὰ τὸν χαρακτηρισμὸ τοῦ μακαριστοῦ Μητροπολίτου κυροῦ Παντελεήμονος τοῦ Β' : «Ἐνας ἦταν ὁ Συμεὼν!»

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Ἐδέσσης καὶ Πέλλης Ἰωὴλ εἰσηγήθηκε τὸ θέμα «Ἡ μοναχικὴ ζωὴ στὴν Ὑμνολογία τῆς Ἐκκλησίας».

Ὁ Σεβασμιώτατος παρουσίασε ἐνδεικτικὰ κείμενα τῆς ἐκκλησιαστικῆς ὑμνογραφίας ποὺ ἀφοροῦν στὴ μοναχικὴ ζωὴ. Ἀνέλυσε λ.χ. τὸ περιεχόμενο τοῦ δοξαστικοῦ τοῦ ἑσπερινοῦ τῆς ἑορτῆς τοῦ Μ. Ἀντωνίου, ποὺ ἀναφέρεται στὴν τήρησις τοῦ νοός, ποὺ ὅταν εἶναι καθαρὸς ὁδηγεῖ στὴν ἐνατένισις τοῦ κάλλους τῆς Ἁγίας Τριάδος.

Μὲ ἀφορμὴ ἄλλους σχετικὸς ὕμνους τόνισε τὴν ἀξία τῆς μνήμης τοῦ θανάτου καὶ τῆς ἀρετῆς τῆς διακρίσεως καὶ κατέληξε μὲ τὸ παράδειγμα τοῦ ἁκρῶς διακριτικοῦ Ἀββᾶ Ποιμένα, ποὺ εἶπε ὅτι καὶ σὲ τρεῖς ἡμέρες ἐὰν μετανοήσῃ εἰλικρινὰ ὁ ἄνθρωπος, μπορεῖ νὰ κοινωνήσῃ τῶν ἀχράντων μυστηρίων.

Ὁ Ὁσιώτατος Μοναχὸς Ἐφραίμ Σιμωνοπετρίτης στὴν εἰσήγησί του μὲ θέμα «Ἡ ὑπακοὴ στὸν Γέροντα κατὰ τὴν διδασκαλίαν τοῦ Γέροντος Ἐφραίμ Κατουνακιώτη», μὲ παραστατικὸ καὶ ζωντανὸ τρόπο, ἀναφέρθηκε στὴ χαρισματικὴ παρουσία τοῦ Ἐφραίμ Κατουνακιώτη καὶ στὴν ἐπιμονή του γιὰ τὴν ἀρετὴ τῆς ὑπακοῆς.

Μετέφερε αὐτούσια τὰ λόγια τοῦ χαρισματικοῦ Γέροντα: «Ἀνέπαυσε τὸν Γέροντά σου, ἀνέπαυσε τὸν Θεόν. Ἐβαλες καλὴ ἀρχή, θὰ ἔχῃς καλὸ τέλος».

Ἡ ὑπακοὴ εἶναι περιεκτικωτάτη ἀρετὴ, ποὺ ἐλευθερώνει τὸν μοναχὸ ἀπὸ τὰ πάθη. Καὶ κατέληξε μὲ τὶς τρεῖς μορφὲς τῆς ὑπακοῆς: α) Κάνω ὑπακοὴ γιὰ νὰ μὴν κολασθῶ, β) κάνω ὑπακοὴ γιὰ νὰ λάβω τὸ μισθό μου, γ) κάνω ὑπακοὴ ἀπὸ ἀγάπη. Στόχος τοῦ μοναχοῦ εἶναι ἡ τρίτη μορφή τῆς ὑπακοῆς.

Ἀκολούθως ὁ κ. Κωνσταντῖνος Παπαγεωργίου, Καθηγητὴς τοῦ Ἀριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης, στὴν εἰσήγησί του μὲ θέμα «Ζητήματα ἀπὸ τὰ Βυζαντινὰ καὶ Μοναστηριακὰ Τυπικά» διαπίστωσε μὲ ἰδιαίτερη σαφήνεια ὅτι σὲ ἀντίθεσις πρὸς τὶς Ἐνορίες, οἱ Μονὲς τῆς Ὁρθόδοξης Ἐκκλησίας ἦταν ἀνέκαθεν, σύμφωνα μὲ τοὺς μακραίωνους κανονικοὺς θεσμοὺς, αὐτοδιοίκητες ἐναντὶ τῆς ἐκκλησιαστικῆς δικαιοδοσίας τοῦ ἐπιχώριου Ἐπισκόπου.

Τοῦτο ὀρίζαν 60 περίπου τυπικὰ τῶν μεγαλύτερων καὶ ἱστορικῶν μονῶν τοῦ Βυζαντίου. Τὸ

αὐτοδιοίκητο αὐτὸ τοῦ μοναχισμοῦ προστατεύεται σήμερα, ἂν καὶ ὄχι στὴν ἑκτασὴ ποὺ θὰ ἔπρεπε, ἀπὸ τὸ ἄρθρο 39, παράγραφος 6 τοῦ καταστατικοῦ Χάρτη τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος.

Ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Νέας Κρήνης καὶ Καλαμαριαῶς κ. Ἰουστῖνος ὁμίλησε μὲ θέμα «Ὁ Γέροντας Μωϋσῆς ὁ Ἀγιορείτης». Ὁ βίος τοῦ ὁσίου Γέροντος ἦταν ὄντως ἀσκητικὸς καὶ πολὺ πονεμένος.

Ὁ πόνος τὸν συνόδευε σὲ ὅλη του τὴ ζωὴ, τὸν ὅποιο ὑπέμεινε μὲ καρτερίαν καὶ ὑποδειγματικὴ ὑπομονή. Ὁ Θεὸς τοῦ δώρισε πολλὰ τάλαντα, τὰ ὅποια ἀξιοποίησε μὲ τὸν καλῦτερο τρόπο.

Διέθετε ἱεραποστολικὸ φρόνημα, διακρίνονταν γιὰ τὴν ἀσκητικὴ ζωὴ, τὴν ἀγάπην στοὺς ἀδελφοὺς μοναχοὺς ἀλλὰ καὶ τοὺς χριστιανοὺς στὸν κόσμον.

Τὰ βιβλία καὶ τὰ κείμενά του, ποὺ εἶναι πολλὰ, εἶναι ἐμπνευσμένα ἀπὸ τὴν ἡσυχίαν, τὴ νήψη, καὶ τὶς πνευματικὲς ἐμπειρίες τῶν ἀγιορειτῶν Πατέρων.

Ἡ Ὁσιολογιωτάτη Γερόντισσα Θεοξένη, Ἱερᾶς Μονῆς Χρυσοπηγῆς Κρήτης, ὁμίλησε μὲ θέμα «Σύγχρονες ὁσιακὲς μορφὲς τοῦ μοναχισμοῦ στὴν Κρήτη».

Ἡ Γερόντισσα ἔφερε στὸ φῶς ἄγνωστες ὁσιακὲς μορφὲς ἀπὸ τὴν περιοχὴ τῆς Κρήτης. Μνημόνευσε διακριθέντες μοναχοὺς ἀπὸ τὸν ἅγιον Ἀθανάσιο Ἀθωνίτη ἕως τὸν Νικηφόρο τὸν Λεπρό.

Ἡ Ὁσιολογιωτάτη Γερόντισσα ἐπισήμανε τὴν μακρὰ ἀσκητικὴ καὶ μοναστικὴ παράδοση στὴν Κρήτη, ἡ ὁποία μαρτυρεῖται ἀπὸ τοὺς πρωτοχριστιανικοὺς χρόνους καὶ ἐπισφραγίζεται ἀπὸ ὁσιακὲς μορφὲς, ποὺ ἀγίασαν τὴν Μεγαλόνησο.

Τόνισε δὲ ὅτι ἡ ἀγία αὐτὴ παράδοση συνεχίζεται ἕως σήμερα μὲ τὴν ὑπαρξὴ σὲ ὅλη σχεδὸν τὴν ἑκτασὴ τοῦ νησιοῦ μοναστικῶν κέντρων.

Ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμ. Σάββας Ἱερᾶς Μ. Προφῆτου Ἡλιοῦ Πρεβέζης ἀνέπτυξε τὸ θέμα «Ὁ Νικοπόλεως Μελέτιος ὡς πνευματικὸς πατέρας».

Ἀναφερόμενος στὴν προσωπικὴ σχέση ποὺ εἶχε μαζί του, παρουσίασε πολλὰ περιστατικὰ ποὺ δείχνουν ὅτι, ὁ μακαριστὸς Γέροντας Ἐπίσκοπος ἦταν φιλακόλουθος, διακριτικὸς, ἐγκρατευτὴς καὶ διέθετε ἀρχοντικὴ ἀγάπη, διδάσκοντας μὲ τὸ παράδειγμά του.

Μετὰ ἀπὸ μιὰ κατανυκτικὴ λειτουργία, μὲ ὀλίγους μοναχοὺς στὸ ὑπόγειο τοῦ καθολικοῦ τῆς Μονῆς τοῦ Προφῆτη Ἡλία, εἶπε: «Ἐκεῖνο ποὺ κατάλαβα μετὰ ἀπὸ 40 χρόνια ἱερωσύνης εἶναι νὰ ἔχουμε προτεραιότητα στὴ ζωὴ μας τὸν Χριστό.

Ὁ Χριστὸς εἶναι τὸ πᾶν. Τὸν Χριστὸ νὰ ἐμπιστευόμαστε καὶ σ' αὐτόν νὰ ἐλπίζουμε». Ὁ π. Σάββας ἔδωσε ἐπίσης ἓνα οὐσιαστικὸ σχῆμα ἑξὶ σημείων αὐτοελέγχου γιὰ τὴν ἐξομολόγησιν τῶν μοναχῶν.

Α. Σχέση μὲ τὸν Χριστὸ ποὺ ἐκφράζεται μὲ τὴν προσευχή, τὸν πόθο μίμησης καὶ ἐπικοινωνίας μαζί του, τὴν ὑπακοή, τὴν χαρά, τὸν πόθο διακονίας καὶ προσφορᾶς.

Β. Σχέση μὲ τὴ Μονή, ποὺ εἶναι ὁ τόπος τῆς ζωῆς τοῦ μοναχοῦ, τόπος ἀγιασμοῦ του, ὁ ἐπίγειος παράδεισός του.

Γ. Σχέση μὲ τὸν Ἡγούμενον, δηλαδὴ βρίσκομαι κοντά του ἐκ Θεοῦ ἢ εἶναι καρπὸς λάθους; Τὸν ἀγαπῶ; Ἔχω πόθο καλῆς ἐπικοινωνίας μαζί του; Κάνω ὑπακοή σ' αὐτόν καὶ εἶναι γιὰ μένα τρόπος σωτηρίας;

Δ. Σχέση με τοὺς ἀδελφούς. Τοὺς βλέπω ὡς ἀδελφούς καὶ ὡς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἢ θεωρῶ τὴν παρουσία τους δαιμονική;

Ε. Ἡ τάξη τῆς Μονῆς. Σέβομαι, ἀγαπῶ, τηρῶ τὴν τάξη τῆς Μονῆς; Προσέρχομαι ἐγκαίρως στὴ θεία λατρεία; Πῶς στέκομαι στὴ θεία Λειτουργία; Ποιὰ ἡ στάση μου στὴν Τράπεζα; Μήπως ἔχω πόθο γιὰ ἔξοδο ἀπὸ τὴ Μονή; Κάνω ἐνέργειες χωρὶς εὐλογία;

ΣΤ. Σχέση με τὸν ἑαυτό μου. Πῶς ἀντιμετωπίζω τοὺς λογισμούς; Διακρίνω καὶ ὑποψιάζομαι τοὺς φαινόμενους λογικούς καὶ εὐσεβεῖς; Τρέφομαι με τὴ μελέτη καὶ τὴ νοερὰ προσευχή; Εἶμαι συνεπὴς με τὸν κανόνα μου;

Ἡ Γερόντισσα Μεθοδία, Καθηγουμένη τῆς Ἱερᾶς Μ. Τιμίου Σταυροῦ Μαμψοῦ, εἰσηγήθηκε τὸ θέμα «Ἡ ποιμαντικὴ στὰ γυναικεῖα Μοναστήρια» καὶ ἀνέφερε ὅτι μεγάλη ὠφέλεια προκύπτει ἀπὸ τὶς κοινὲς συνάξεις τῆς ἀδελφότητας, κατὰ τὶς ὁποῖες ἡ Ἡγουμένη διδάσκει τὸν νόμο τοῦ Θεοῦ καὶ καθοδηγεῖ τὶς ἀδερφές.

Οἱ συνάξεις αὐτές, οἱ ὁποῖες καλὸν εἶναι νὰ γίνονται σὲ τακτὰ καὶ συχνὰ διαστήματα, δίδουν τὴν εὐκαιρία νὰ ἀναφερόμαστε καὶ σὲ συγκεκριμένα θέματα, τὰ ὁποῖα προκύπτουν ἀπὸ τὴν καθημερινή μας ζωή.

Καὶ με αὐτὸν τὸν τρόπο ἡ πείρα τοῦ ἑνός, γίνεται πείρα ὅλων. Οἱ κοινὲς λατρευτικὲς συνάξεις, ἡ κοινὴ τράπεζα, οἱ διδακτικὲς ἢ ἐορταστικὲς συνάξεις, οἱ «παγκοινιές» ἐνώνουν ἰδιαίτερος τὴν ἀδελφότητα.

Διὰ τοῦτο πρέπει ἡ Ἡγουμένη νὰ μεριμνᾷ νὰ τηροῦνται με ἀκρίβεια καὶ με τὴν συμμετοχὴ ὅλων.

Ὁλόκληρη ἡ ζωὴ τῆς μοναχῆς στὸ κοινόβιο εἶναι ζωὴ μαθητείας καὶ ἀσκήσεως.

Ἡ Μονὴ εἶναι ἓνα Ἱερὸ διδασκαλεῖο, ὅπου ἡ πνευματικὴ μητέρα καὶ διδασκάλισσα με τὴν ἀγάπη τῆς καὶ τὴν πνευματικὴ τῆς φροντίδα νυχθημερὸν προσεύχεται καὶ παρακολουθεῖ τὶς ἀδερφές καὶ δὲν χάνει τὴν εὐκαιρία νὰ ἐφαρμόσει τὸ τοῦ Ἀποστόλου Παύλου «Κήρυξον τὸν λόγον, ἐπίστηθι εὐκαίρως, ἀκαίρως, ἑλεγχον, ἐπιτίμησον, παρακάλεσον, ἐν πᾶσι μακροθυμία καὶ διδαχή».

Ἡ ὑποτακτικὴ ἐξαγορεύει ὅλους τοὺς λογισμούς τῆς καὶ τοὺς πλέον ἀσήμαντους κατὰ τὴ γνώμη τῆς καὶ καλοὺς καὶ κακοὺς καὶ δέχεται τὴ συγκατάθεση ἢ τὴν ἄρνηση, τὶς συμβουλὲς καὶ τοὺς κανόνες τῆς Γερόντισσάς τῆς, ὡς θεραπευτικὰ φάρμακα.

Ὁ κανόνας γιὰ τὴν ὑποτακτικὴ εἶναι ἱερὸς καὶ ἀπαράβατος καὶ δὲν δύναται νὰ λυθεῖ ἀπὸ κανέναν, εἰ μὴ μόνον ἀπὸ τὴν Ἡγουμένη.

Ἡ Ὀσιολογιωτάτη Γερόντισσα Ἀντωνία, Καθηγουμένη τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ἀγίου Νικολάου Ἱρᾶς Λευκάδος, στὴν εἰσήγησή τῆς μέ θέμα «Ὁ ἐκ Λευκάδος Γέροντας Ἀμβρόσιος Λάζαρης» περιέγραψε ἀδρομερῶς, ἀλλὰ με ἐπιτυχία, τὴ μορφή τοῦ Γέροντος Ἀμβροσίου καὶ ἀναφέρθηκε στὴν καταγωγή καὶ τὸν βίον τοῦ ἀπὸ τὴν παιδικὴ ἡλικία.

Ἐπισήμανε ὅτι τὰ θαυμαστὰ γεγονότα, ποὺ ἀπὸ τὴν νεανικὴ ἡλικία ζοῦσε ὁ Γέροντας, ἀποδείκνυναι τὸ σχέδιο τοῦ Θεοῦ στὸ πρόσωπό του, ὡς σκεύους ἐκλογῆς καὶ τόνισε τὰ πνευματικὰ γνωρίσματά του, ὅπως τὸν ἀσκητικὸ ζῆλο, τὴν καρτερία, τὴν ὑπομονή καὶ τὴν ὑποποῖο ταπείνωση.

Ὁ Ἀρχιμ. Ἀλέξιος, Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ξενοφώντος Ἀγίου Ὁρους, ἀνέπτυξε τὸ θέμα: «Ἡ ποιμαντικὴ διακονία τῶν Ἱερῶν Μονῶν καὶ Ἡσυχαστηρίων στὸ σύγχρονο κόσμος».

Ὁ ὁμιλητὴς ἐξῆρε τὴν προσφορὰ τοῦ μοναχισμοῦ διαχρονικῶς ἀλλὰ καὶ ἰδιαίτερος στὸ σύγχρονο κόσμος καὶ ἀνέφερε «ὅτι ὁ ἀληθινὸς Μοναχὸς εἶναι μιὰ λειτουργικὴ ὑπαρξὴ, γι' αὐτὸ καὶ τὸ κατ' ἐξοχὴν ἔργο τοῦ Ἡγουμένου εἶναι νὰ ἀνάψει τὸ θεῖο πῦρ τῆς μετὰ τοῦ Θεοῦ κοινωνίας ἐντός του, μέσω τῆς ἀγιαστικῆς καὶ προσευχητικῆς ἀσκήσεως».

Ὁ Πρωτ. Καθηγητὴς Βασίλειος Καλλιακμάνης εἰσηγήθηκε τὸ θέμα «Ὁ μοναχικὸς βίος κατὰ τὸν Ἅγιο Κοσμᾶ τὸν Αἰτωλό».

Ὁ ὁμιλητὴς ἀνέπτυξε τὸ θέμα τοῦ πολὺ ἐπιτυχῶς καὶ ἀνέφερε ὅτι ὁ Ἅγιος Κοσμᾶς εἶχε βαθειὰ ταπεινὴ καὶ ἀκτημοσύνη. Δὲν θεωροῦσε τὸν ἑαυτό του αὐτόκλητο σωτῆρα τῆς Ἐκκλησίας.

Ἔθετε τὶς ταπεινές του δυνάμεις στὴν ὑπηρεσία τῆς ὡς ζωντανὸς φορέας Ἀγιοπνευματικῶν χαρισμάτων. Γι' αὐτὸ καὶ ἐρώτησε πνευματικούς, Ἀρχιερεῖς, Πατριάρχες καὶ, ἀφοῦ εξασφάλισε τὴ σύμφωνη γνώμη τους, ἀναχώρησε ἀπὸ τὸ Ἅγιον Ὅρος γιὰ ἱεραποστολὴ στὸν κόσμος.

Ὁ Μοναχὸς τότε μόνο δικαιολογεῖται, κατ' οἰκονομίαν, νὰ βρίσκεται ἐκτὸς τῆς Μονῆς του, ὅταν ἔχει εὐλογία καὶ διαθέτει μαρτυρικὸ καὶ ἐκκλησιαστικὸ φρόνημα.

Στὴν τελευταία εἰσήγηση ὁμίλησε ὁ Πανοσιολογιώτατος Ἀρχιμ. Μάξιμος, Καθηγούμενος τῆς Ἱερᾶς Μονῆς ὁσίου Διονυσίου τοῦ ἐν Ὀλύμπῳ, μὲ θέμα «Ὁ Γέροντας Σωφρόνιος τοῦ Ἑσσεξ».

Ὁ Πανοσιολογιώτατος, ἀφοῦ ἀφηγήθηκε σύντομα βιογραφικὰ στοιχεῖα γιὰ τὸν Γέροντα, ἀναφέρθηκε στὸ ἀπαράμιλλο πνευματικὸ ἀνάστημά του καὶ προσδιόρισε τα χαρακτηριστικὰ ποὺ συνιστοῦσαν τὴν προσωπικότητά του, ὅπως τὸν ὑψηλὸ καὶ θεολογικὸ του λόγο, τὴν ὑποστατικὴ προσευχή, τὸν θυσιαστικὸ ἀγῶνα καὶ τὴν ἐνόραση τοῦ θείου φωτός.

Συμπερασματικὰ, στὶς ἐργασίες τοῦ Συνεδρίου τονίστηκε ὅτι ὁ Ὁρθόδοξος Μοναχισμός, μὲ τὴ μακραίωνη παράδοσή του, καλλιέργησε καὶ διατήρησε τὴν εὐαγγελικὴ καὶ ἀποστολικὴ ἀλήθεια. Βασικὰ στοιχεῖα τοῦ μοναχικοῦ βίου εἶναι τὸ μαρτύριον τῆς συνειδήσεως, ἀλλὰ καὶ τὸ μαρτυρικὸ φρόνημα· ἡ ἐξωτερικὴ ἀλλὰ κυρίως ἡ ἐσωτερικὴ ἡσυχία· ἡ ἀνάκληση τοῦ ἀσώτου νοός ἀπὸ τὴν ἐξωστρέφεια καὶ ἡ ἐπάνοδος του στὴν καρδιά καὶ ἐν συνεχείᾳ ἡ ὁλοσχερὴς στροφὴ διὰ τῆς νοερᾶς προσευχῆς στὸν Τριαδικὸ Θεό.

Ἡ ὁδὸς αὕτῃ τῆς ἄσκησις καὶ τῆς νήψης οὐδόλως καθιστᾷ τὸν μοναχὸ ἀπόκοσμο, ἀλλὰ ἐπεὶ μὲ τὸν τρόπο αὐτὸ τηρεῖται μὲ ἀκρίβεια ἡ πρώτη ἐντολὴ τοῦ Χριστοῦ, δηλαδὴ ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεό, βρίσκει ἐφαρμογὴ καὶ ἡ δεύτερη, ἡ θυσιαστικὴ ἀγάπη πρὸς τὸν πλησίον.

Ἐντὸς αὐτοῦ τοῦ πλαισίου καταξιώνεται καὶ ἡ κοινωνικὴ προσφορὰ τῆς Ἐκκλησίας γενικότερα καὶ τοῦ Μοναχισμοῦ εἰδικότερα.

Ἐὰν δὲν διαθέτουμε καθαρὴ καρδιά καὶ φωτισμένο νοῦ κάθε καλὸ ἔργο εἶναι ἀμφίβολης ποιότητος.